

Hlavní stránka [Turecko](http://www.cesty.in/Turecko) <http://www.cesty.in/Turecko>

Putování dějinami na pomezí Evropy a Asie

Petr Kokaisl Putování dějinami na pomezí Evropy a Asie. *Právo*, 14.1.2005. ISSN 1211-2119. Další dostupnost: <http://www.cesty.in/putovani_dejinami_na_pomezi_evropy_a_asie>

I když Turecko není až zas tak blízko, přesto jsou v češtině hned dvě úsloví, která tuto zemi připomínají. Turecké hospodářství je pojem, který není třeba nijak zvlášť vysvětlovat a každému je jasné, že se o žádný hospodářský zázrak nejedná. Obrat „poturčenec horší Turka“ je z dob, kdy Turci byli postrachem pro celou Evropu. Největší hrdlořezové – příslušníci elitních sultánových oddílů (janičáři) – byli totiž vychováváni z dětí, které Turci při svých válečných výpravách násilně odebírali křesťanským rodičům. Dnešní Turecko ovšem není takovým strašákem, jako před několika staletími. Pohostinní a přívětiví Turci jako by se svými bojovnými předky měli pramálo společného. Návštěva Turecka je zajímavá z mnoha důvodů. Právě tady se spojuje Evropa s Asií, Orient se Západem a starobylé zvyky s hektickým stylem milionových velkoměst. V Turecku se spojuje i islám a křesťanství, i když islám má jednoznačně navrch – hlásí se k němu přes 90% obyvatel.

Dějiny Turecka jsou ovšem především křesťanské – Cařihrad (dnešní Istanbul) byl významným sídlem patriarchy, přes území dnešního Turecka putoval při svých misijních cestách apoštol Pavel a nově založeným křesťanským obcím psal dopisy, které jsou součástí Bible – list Galatským, Efezským a Koloským.

Většina turistů začíná návštěvu Turecka od západu. Právě tady leží ty 3% tureckého území, které patří geograficky k Evropě a celých zbylých 97% je asijských. Pokud neletíte letadlem, první setkání s Orientem zažijete už nedaleko bulharských hranic v Edirne (nebo také v Drinopolu, Adrianopolis či Hadrianopolis, což jsou všechno jména pro jediné město). Když Edirne dobyli Turci, sultán sem přenesl své sídlo.

Na začátku 20. století se zde majitelé střídali poměrně dost často – Edirne patřilo nejprve Bulharsku, pak Řecku a potom teprve Turecku. Město bývalo významnou karavanní stanicí, je zde spousta dřevěných budov a mešit a také zde hned můžete vyzkoušet poprvé turecké záchody a turecké lázně. To druhé je určitě příjemnější – při vstupu do lázní dostanete několik ručníků, mýdlo a už můžete dopřávat svému tělu jak horkou páru, tak i vodu, kterou se poléváte. Lázně je možné poznat snadno – ve dvoře je vždy vyskládáno velké množství tvrdého dřeva, kterým se lázně vytápějí.

Navštívit Turecko a vynechat Istanbul, to prostě nejde. Město mnoha jmen – Nova Roma (Nový Řím) pro Římany, Konstantinopolis nebo Byzantion pro Řeky, Cařihrad pro Slované a Istanbul pro Turky. I když je Istanbul zdaleka největším tureckým městem, hlavním městem už není, tím je dvoumilionová Ankara. Hlavním městem Istanbul ovšem byl a hned několika říší – nejprve východořímské (resp. byzantské) říše, pak byl hlavním městem latinského císařství, potom obnovené byzantské říše a po dobytí Turky se stal hlavním městem osmanské říše a sídlem sultána. Teprve první turecký prezident Attatürk (Otec Turecka) vytvořil novou vládu v Ankaře.

Vyjmenovat všechny pamětihodnosti Istanbulu je asi hodně těžké, ale určitě nikdo neprohloupí, když navštíví bývalé sultánské sídlo – palác Topkapı. Odsud řídili sultáni celou obrovskou říši, která se v dobách největšího rozkvětu rozkládala na třech světadílech.

Na palácovém Nádvoří janičářů stávala kuchyně, kde se těmto „poturčencům“ vařilo jídlo. V nedaleké pokladnici pak velkovezír vyplácel janičářům žold (ulüfe). Pokladnice sloužila zároveň i jako

klenotnice, odkud se vybíraly dary cizím poslům a také se sem dary cizích poslů ukládaly. Některé skvosty mají zvláštní historii – třeba dýka vykládaná třemi obrovskými smaragdy. Ta byla určena pro perského panovníka, ale než ji stačili sultánští vyslanci předat, dozvěděli se, že byl panovník zavražděn a tak se poslové vrátili bez odevzdání daru.

Sultán si své soukromí hlídal velice pečlivě. Brána štěstí (Babüsaade) přísně oddělovala soukromou a oficiální část paláce. Při slavnostech seděl sultán na trůnu před bránou. Za ní byla soukromá audienční síň a také harém (enderun). Všechny obyvatelky harému si sultánské přízně určitě neužívaly stejně – některé pokojíky sultánských manželek jsou tak malé, že o žádném přepychu nemůže být ani řeč. V celém paláci žilo asi pět tisíc lidí a tak se jednalo vlastně o město ve městě.

Za podívanou určitě stojí i Modrá mešita – nejdůležitější mešita v celém městě, odkud se vydávají poutníci na cestu do Mekky.

Baziliku Hagia Sophia (Chrám Boží moudrosti) postavil císař Justinián a byla dlouho největším křesťanským chrámem celého světa. O své prvenství přišla až dokončením chrámu sv. Petra v Římě. Po dobytí Cařihradu Turky byl chrám přeměněn na mešitu. Původní byzantské fresky, které byly zabíleny, se teď zase objevily v plné kráse, protože mešita byla změněna na muzeum, omítka odstraněna a obrazy zrestaurovány.

V celém Istanbulu je několik desítek podzemních zásobáren vody. Největší nechal vybudovat také císař Justinián a je na ploše 70x140m. Strop cisterny podpírá 336 sloupů. Kapacita cisterny je kolem 80 tisíc kubických metrů vody. Ta se sem dopravovala z Bělohradského lesa vzdáleného 19 km. V severozápadní části cisterny jsou sloupy postavené na hlavách kamenné Medúzy. Nikdy neví, jak se tam Medúza objevila, ale dost možné je i to, že pochází jednoduše ze zřícenin nějaké antické budovy.

Antika zasáhla Turecko totiž také velmi významně. Určitě všichni znají 7 divů světa – sedm nejvýznačnějších staveb, z nichž dnes můžeme obdivovat už jen egyptské pyramidy. Jeden z těchto divů světa byl i Artemidin chrám v Efezu. Kdo ho prý jednou spatřil, tak se přesvědčil, že nebe a země si tu vyměnily místo a že svět nesmrtelných bohů se tu přestěhoval z nebe na zem. Není to zas tak dávno, co byl Efez – největší pole antických zřícenin na světě – jenom zarostlým rumišťem. O počátcích řeckého osídlení toho moc nevíme, snad jen to, že zde stálo město už někdy v 11. století př.n.l. O konci řeckého osídlení máme zprávy mnohem přesnější – v roce 1922 vtrhly do nedalekého Izmiru jednotky turecké armády, zapálily její řeckou čtvrť a ty kdo se neřídili heslem „kdo uteče, vyhraje“, jednoduše zavraždily. Tento svérázný způsob řešení národnostní otázky měli Turci už vyzkoušený během první světové války v Arménii. Současná Arménie je totiž jen zlomkem původní velké Arménie, která se rozkládala i na území dnešního východního Turecka. V letech 1915-1916 tady bylo 1,5 mil. Arménů vyvražděno a asi půl milionu přesídleno. Arméni musí hořkost snášet dodnes – symbol Arménie, biblická hora Ararat, na které přistál Noe po potopě světa, je dnes v Turecku a navíc je pořád vidět z Jerevanu.

Vykopávky v dnešním Efezu ukazují monumentalitu antických staveb a také velké množství křesťanských památek. Podle tradice zda byl vězněn sv. Pavel a do Efezu odešla s apoštolem Janem Panna Maria, která zde i zemřela.

V římské době mělo město kolem 200 tisíc obyvatel a v prvních stoletích našeho letopočtu byl Efez

sídlem významné křesťanské obce. Konal se zde i církevní koncil, který deklaroval Kristovu přirozenost zároveň jako ryze lidskou i zcela božskou. Slavné město zaniklo díky zemětřesení a také zanesením přístavu bahnem. Místo, kde byl antický přístav, je dnes od moře vzdálené několik kilometrů. Obyvatelstvo se přestěhovalo dál do vnitrozemí a Efez osiřel.

Ve středním Turecku, v Pamukale, se nachází snad největší přírodní zajímavost celé země – velká, oslnivě bílá, travertinová kupa, kde vytvořily termální prameny celou řadu kaskád, vodopádů a travertinových jezírek. V antice zde vzniklo lázeňské město Hierapolis (do jehož divadla, případně do Apollonova chrámu je možné dodnes zajít). Oslnivá bělost lákala tolik turistů a obdivovatelů, kteří se po travertinových kaskádách procházeli, že je zašpinili a bylo po nádheře. Vyčistit travertin do původní krásy stálo spoustu peněz a aby se už znovu nezamazal, musí každý turista zout boty a jít bosky.

A zase máme o tomto místě zmínku v Bibli – nedalekou Laodiceiu (ze které zůstalo jen několik kamenů) jmenuje Janova Apokalypsa jako jednu z církevních obcí, kterou je ovšem třeba přísně kárat: „...nejsi studený ani horký. Kéž bys byl studený anebo horký! Že jsi vlažný a nejsi horký ani studený, nesnesu tě v ústech!“ Význam tohoto přirovnání (u nás spíše říkáme „není ryba, ani rak“) pochopí každý mnohem snáze, když ochutná vodu z místních minerálních pramenů – pokud je vlažná, sotva se najde něco odpornějšího na chuť.

Ještě jedna postava církevní historie, kterou by určitě každý v Turecku nehledal – „náš“ svatý Mikuláš, který byl biskupem v Myře (dnešní Demre) na jihozápadním pobřeží Turecka a zemřel zde ve 4. století. Mučedník, patron zajatců, ochránce dobré svatby a především přítel dětí, které každoročně obdarovává. Tento zvyk má svůj původ v Německu už v 10. století. O slávu kultu sv. Mikuláše se ovšem turecké město Myra muselo rozdělit s italským Bari, protože italští námořníci ostatky sv. Mikuláše z Myry uloupili a přinesli je právě do Bari.

Pokud vás už návštěvy chetitských, antických, římských, křesťanských a osmanských památek unaví, neváhejte a vydejte se k moři s jeho krásnými plážemi, olivovými háji a rybářskými vesničkami. Pak už zbývá jen se rozloučit. Allaha ismarladik! Sbohem Turecko!

From:

<http://cesty.in/> - **Cestovatelské stránky**

Permanent link:

http://cesty.in/putovani_dejinami_na_pomezí_evropy_a_asie

Last update: **2020/10/09 23:14**

